

Handleplan for digitale krænkelser

www.brk.dk/digitaldannelse

Handleplan for digitale krænkelser er udarbejdet med baggrund i materialet fra de landsdækkende "DELT kurser"* i 2020. DELT er sponseret af TRYG fonden og Det Kriminalpræventive Råd. Red Barnet, Medierådet for børn og unge, Center for Digital Pædagogik og SSP-Samrådets fagudvalg for digital dannelse.

Handleplanen er en hjælpevejledning til fagprofessionelle til at håndtere digitale krænkelser.

Digitale krænkelser er kendetegnet ved nøgenbilleder/videoer, trusler, chikane på nettet, mobning og seksuelt betonedede fænomener. Handleplanen skal være med til at sikre et godt børne- og ungeliv i Bornholms Regions Kommune.

De digitale tilbud rettet mod børn og unge er uden sidestykke det hurtigst voksende marked nogensinde. En handleplan vil derfor være brugbar for mange.

Fordeling af ansvar:

Det vil tjene et godt formål, hvis man ude på den enkelte skole tager en drøftelse om ansvarsfordeling i forbindelse med en eventuel digital krænkelse. Nedenfor skitseres inspiration til ansvarsfordelingen:

Ledelse:

- Vurderer om skolens regler er overtrådt
- Hvilke sanktioner skal anvendes
- Kontakter forældrene til de involverede
- Vurderer om hele skolen skal informeres og hvordan det skal foregå
- Skal politiet eventuelt inddrages
- Bestemmer skolens pressehåndtering

Ressourcepersoner:

- Tager ansvar for eleven der har været udsat eller er krænker
- Er der brug for psykologhjælp eller lignende
- Undersøger om der er en god ven/veninde der kan inddrages
- Vurderer sammen med ledelsen om der er basis for en konfliktmægling

Klasseteam:

- Bidrager til hvordan forløbet skal behandles i den krænkedes klasse
- Med baggrund i drøftelse med ledelsen, taler man med klassen om hvad der er sket og hvordan det fremover kan undgås

SSP-samarbejdet på skolen som koordinator

Det formaliserede SSP-samarbejde på de enkelte skoler og skolens ledelse kan bruges til at præsentere, drøfte og vedligeholde viden om handleplanen for digitale krænkelser.

Sager hvor der er mistanke om digitale krænkelser kan behandles med udgangspunkt i det "Actioncard" (findes i denne handleplan) af de relevante fagpersoner. Bornholms Regionskommunes Digitale dannelses- og trivselskonsulent kan samle op på indsatser sammen med SSP og skolens ledelse og løbende kvalificere den generelle og specifikke indsats ved digitale krænkelser.

Gør handleplanen synlig

Alle skoler og uddannelsesinstitutioner modtager handleplanen. Det er muligt at kontakte BRK's Digitale dannelses- og trivselskonsulent og aftale undervisning i brug af handleplan og Actioncard.

Viden skal sikres hos relevante samarbejdspartnere

Det skal sikres at elever, forældre og lærere ved, hvilken form for støtte børnene kan få fra såvel skolen/institutionen som fra andre organisationer og myndigheder. Målet er at fagprofessionelle kan få støtte i arbejdet med håndtering af digitale krænkelser.

Elever

Integrér relevant viden i forebyggelsesundervisningen. Informer eleverne om, hvem de kan gå til ved krænkelsesproblematikker. Fortæl eleverne om, hvordan en eventuel anmeldelse behandles og hvad der kommer til at ske.

Kontakt BRK's Digitale dannelses- og trivselskonsulent i.f.t oplæg og dialog med elever.

Det er altid værd at overveje om skolen eller en hel årgang af elever på tværs af skoler skal have besøg af en ekstern organisation med ekspertise inden for digitale krænkelser. Det kunne eksempelvis være i en emneuge.

Forældre

Brug BRK's Digitale dannelses- og trivselskonsulent i.f.t sparring, oplæg og forældremøder.

Personale

Nøglepersoner, SSP-Kontaktlærerne skal have et godt kendskab til handleplanen. Dette kan eventuelt gøres i case-baseret træning i brug af actioncard. Det er BRK's Digitale dannelses- og trivselskonsulent der forestår denne.

Actioncard

Actioncardet anvendes når man får kendskab til en digital krænkelse. Brugen af actioncardet mindsker tvivlen i en situation, hvor alle involverede bliver pressede. Det sætter rammen og giver plads til refleksion og vurdering i den enkelte sag. Det giver for for at tage sig af den krænkede og eventuelt krænkeren. Vigtigst, så bidrager det til at mindske risikoen for, at serviceniveau og behandling af en krænkelse bliver personafhængig.

Afdæk:

Krænkelsen skal afdækkes før den kan vurderes - anvend konkrete spørgsmål; Hvem er involveret, hvad er der sket, hvor er det sket osv.

Vurder:

De relevante professionelle og ledelsen på skolen eller uddannelsesinstitutionen vurderer krænkelsen. Involver eventuelt Digital dannelses- og trivselskonsulenten. Det skal vurderes, om der er tale om en situation, der bør ende med en politisag, underretning eller pædagogisk håndtering.

Inddrag:

Er den krænkede umyndig skal forældrene, i udgangspunktet involveres hurtigst muligt (værdispringsregel¹). De professionelle hjælper den krænkede med at involvere forældrene. Trinene "Dokumenter" og "Stop krænkelsen" kan i enkelte tilfælde komme før forældreinddragelse. Er den krænkede myndig vurderes det i samråd med denne, hvem der med fordel kan involveres.

Gem:

Den krænkede og/eller forældrene bør hjælpes til at tage og gemme: screenshots, videooptagelse, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen, navne på dem, der er involveret (krænkerne og eventuelt andre ofre). Professionelle, ud over politiet, skal ikke gemme materiale på egen telefon eller lignende.

Logbog:

I krænkelsesager med mange involverede eller mange hændelser, kan det være en fordel for den professionelle, at få forældrene til den krænkede til at skabe overblik ved at notere forløbet med hvem, hvad, hvor og tidsangivelser. Derfor kan det være en god idé at lave logbog.

Kendt Krænker:

Er sagen af en karakter, der kan håndteres pædagogisk internt på skolen eller uddannelsesinstitutionen, tages der kontakt til krænkeren og dennes forældre (hvis umyndig) og eventuelt delt materiale anmodes slettet (bed forældre om at kontrollere) og krænkende adfærd bringes til ophør. Er der tale om en sag, hvor der sker politianmeldelse tager politiet over på indsatser. Digital dannelses- og trivselskonsulent kan konsulteres ved tvivl.

Ukendt Krænker:

Når dokumentationen er sikret, bør den professionelle vejlede og støtte den krænkede, og dennes forældre ift. at forsøge, at få slettet materiale, der evt. er delt på hjemmesider eller sociale medier.

Redbarnet.dk/sletdet - hvis hjælpen nægtes - anmeld dette på datatilsynet.dk

Samarbejde:

Er sagen af en karakter, der kan håndteres pædagogisk, samarbejdes der i SSP-regi mellem skolerne internt i kommunen for at få stoppet den digitale krænkelse. Er der tale om behov for samarbejde regionalt eller nationalt anbefales det, at rådføre sig med Digital dannelses- og trivselskonsulenten ift. retslig regulering af et samarbejde.

Politianmeldelse:

Den professionelle kan støtte og anbefale en anmeldelse, men i udgangspunktet er det forældrene og/eller den krænkede der anmelder.

Selve anmeldelsen: Mød op på politistationen, telefonisk henvendelse til politiet på 114 eller anmeld på nettet: [Politi.dk/anmeld](https://politi.dk/anmeld) under fanen [Seksualforbrydelser].

Forsikringsanmeldelse:

Den professionelle bør anbefale, at den krænkede eller dennes forældre undersøger, om de skulle være dækket af deres egen forsikring i.f.t hjælp i form af psykologisk bistand eller anden form for hjælp.

Faglig sparring:

Der kan sparreres med Digital dannelses- og trivselskonsulenten ift. helhedsperspektiv på sagen, koordination mellem de involverede professionelle o.l.

Hjælp de relevante:

Det bør vurderes om den krænkede, dennes forældre og eventuelt krænkeren har brug for hjælp ud over, hvad

¹ Værdispringsreglen" i Forvaltningsloven § 28 gælder, hvis du vurderer, at hensynet til barnet vejer tungere end forældrenes interesser.

skolen/uddannelsesstedet kan tilbyde.

Håndtering af omgivelserne:

Der bør, i samarbejde med den krænkede og forældrene, være opmærksomhed på og vurdering af, hvorvidt klassekammerater, skolen og/eller forældre orienteres om krænkelsen. Går *den krænkede* og *krænkeren* på samme skole/uddannelsessted giver dette eventuelt anledning til særlige tiltag. Ligeledes bør der være opmærksomhed på, hvorledes en eventuel presseinteresse for krænkelsen håndteres?

Uddybelse til Actioncard

Vurder krænkelsen

1. Afdæk:

Krænkelsen skal afdækkes før den kan vurderes - anvend konkrete spørgsmål: Hvem er involveret, hvad er der sket, hvor er det sket osv.

2. Vurder:

De relevante professionelle på skolen eller uddannelsesinstitutionen vurderer krænkelsen. Involver eventuelt Digital dannelses- og trivselskonsulenten. Det skal vurderes, om der er tale om en situation, der bør ende med en politisag, underretning eller pædagogisk håndtering.

3. Inddrag:

Er den krænkede umyndig skal forældrene, i udgangspunktet, involveres hurtigst muligt (værdispringsregel). De professionelle hjælper den krænkede med at involvere forældrene. Trinene "Dokumenter" og "Stop krænkelsen" kan i enkelte tilfælde komme før forældreinddragelse². Er den krænkede myndig vurderes det i samråd med denne, hvem der med fordel kan involveres.

Uddybende anbefalinger

Beredskabet bør ikke være baseret på formodninger, hvorfor det anbefales at spørge ordentligt ind til krænkelsen.

1. Hvad er der sket? Hvor mange er involveret? Er hændelsen begrænset til skolen, eller involverer den eksterne parter? Hvor langt er den aktuelle deling nået ud? Hvor gammel er den krænkede person? Generelt bør man stille konkrete spørgsmål til den krænkede elev for at forstå omstændighederne og rækkevidden af delingen.

2. Man skelner typisk imellem to situationer, hvoraf sidstnævnte kan give grund til politianmeldelse:

A. En hændelse, hvor et billede/billederne er taget eller delt i en uskyldig sammenhæng, hvor unge bekræftede hinanden, var kærester eller blot ubetænksomme.

² Dette kan ske hvis man vurderer, at der vil ske yderligere lovovertrædelser som at sende billedet til flere personer.

B. En hændelse, hvor billedet/billederne er taget eller delt i en sammenhæng, hvor der indgår trusler, afpresning, seksuelle krænkelser, eller hvor hævnmotiver kan ligge bag hændelsen.

NB: Det er i udgangspunktet op til forældrene (krænkede under 18 år) og den krænkede, om der skal anmeldes jf. "Anmeld krænkelsen" i nærværende handleplan. Giver krænkelsen anledning til underretning til myndighedsafdeling? Er man bekymret for barnets trivsel i forbindelse med krænkelsen eller håndtering af denne skal der ske underretning til de sociale myndigheder.

3. Kontakt forældrene og hold evt. et møde med forældrene for at sikre, at de ved, hvad der er foregået, og hvordan hændelsen kan have indflydelse på deres barn. Eleven kan evt. deltage i dette møde.

- Vær opmærksom, hvis den krænkede er tilbageholdende med at fortælle forældrene om krænkelserne. Er der en grund til dette?
- Fortæl forældrene om, hvad skolen har gjort indtil nu for at støtte eleven, og hvad skolen fremadrettet vil gøre. Lav evt. en logbog over den støtte man har givet familien.
- Spørg forældrene, hvordan de mener, skolen bedst kan hjælpe deres barn. Kom med forslag til, hvordan de kan støtte derhjemme. Fortæl forældrene hvor de kan få vejledning. Det kan være hos BRK's Digital dannelses- og trivselskonsulent eller Red Barnets rådgivning SletDet eller en kombination.
- Aftal med forældrene, hvor ofte skolen og hjemmet skal holde hinanden opdateret med informationer om sagen, og hvilke informationer disse opdateringer skal indeholde?
- Hvis de krænkende handlinger politianmeldes, skal forældrene forholde sig til, hvilken støtte de ønsker fra skolen og andre instanser. Fortæl forældrene, hvilken form for støtte skolen og andre kan tilbyde.

Dokumenter krænkelsen

1. Gem:

Den krænkede og/eller forældrene bør hjælpes til at tage og gemme: screenshots, videooptagelser, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen, navne på dem der er involveret (krænkerne og eventuelle andre ofre). Professionelle, ud over politiet, skal ikke gemme materiale på egen telefon eller lignende.

2. Logbog:

I krænkelsesager med mange involverede eller mange hændelser, kan det være en fordel for den professionelle, at skabe overblik ved at notere forløbet med hvem, hvad, hvor og tidsangivelser.

Uddybende anbefalinger:

Ved en anmeldelse er det vigtigt at have så mange beviser som muligt som dokumentation for lovovertrædelsen. Det kan være screenshots af hjemmesider og korrespondancer, hvor delingen er foregået. Det kan også være spor, som krænkeren har afsat i forbindelse med en hacking. Dette skal ske, inden eventuelle digitale beviser slettes. Hjælp den krænkede og forældrene med at afklare, hvad der er mulige beviser. Lad forældre eller den krænkede gemme oplysningerne på deres devices.

Nogle unge vil have lyst til at slette krænkende billeder og korrespondancer for at glemme hændelsen. Men den krænkede unge skal gemme beviser i form af screenshots, SMS'er, chatsamtaler og lignende. Det kan bruges, hvis krænkelsen skal anmeldes på et socialt medie eller til politiet.

Stop krænkelsen

1. Kendt Krænker:

Er sagen af en karakter der kan håndteres pædagogisk internt på skolen eller uddannelsesinstitutionen, tages der kontakt til krænkeren og dennes forældre (hvis umyndig) og eventuelt delt materiale anmodes/kontrolleres slettet og krænkende adfærd bringes til ophør. Er der tale om en sag, hvor der sker politianmeldelse tager politiet over på indsatser. Digital dannelses- og trivselskonsulenten kan konsulteres ved tvivl.

2. Ukendt Krænker:

Når dokumentationen er sikret, bør den professionelle vejlede og støtte den krænkede og dennes forældre ift. at forsøge, at få slettet materiale der evt. er delt på hjemmesider eller sociale medier:

Redbarnet.dk/sletdet - hvis hjælpen nægtes - anmeld dette på datatilsynet.dk

3. Samarbejde:

Er sagen af en karakter der kan håndteres pædagogisk, samarbejdes der i SSP-regi mellem skolerne internt i kommunen for at få stoppet den digitale krænkelse. Er der tale om behov for samarbejde regionalt, eller nationalt anbefales det, at rådføre sig med Digital dannelses- og trivselskonsulenten ift. den retlige regulering af et samarbejde.

Uddybende anbefalinger

Kendt krænker:

Den hurtigste og mest effektive måde at få fjernet digitalt indhold på, er ved at den person, der har lagt indholdet op på nettet, sletter indholdet igen. Hvis personen, der er ansvarlig for krænkelserne, er kendt:

- Forklar personen og forældrene, hvorfor indholdet er krænkende, og anmod personen om at fjerne det.
- Bed forældrene om bevis for, at indholdet slettes fra personens devices og/eller platforme (f.eks. fotos på mobilen og gemt indhold på cloudbaserede tjenester).
- Bed forældrene om en liste over de personer, indholdet er blevet delt med.

Ukendt krænker:

Tal med den krænkede eller den, der har anmeldt krænkelserne, om hvem der kan have udført de krænkende handlinger. Den eller de elever, der har anmeldt krænkelserne, vil muligvis ikke videregive oplysningerne af frygt for negative konsekvenser fra de jævnaldrende. Her er det dog vigtigt at forsikre dem om, at de vil blive støttet gennem hele processen. Forsøg at få slettet materiale der evt. er delt på hjemmesider eller sociale medier; [Redbarnet.dk/sletdet](https://redbarnet.dk/sletdet) - hvis hjælpen nægtes - anmeld dette på datatilsynet.dk

Overordnet gælder det om at skabe en kultur, hvor anmeldelser af digitale krænkelser omtales og fremhæves som en positiv handling.

Anmeld krænkelsen

1. Politianmeldelse:

Den professionelle kan støtte og anbefale en anmeldelse, men i udgangspunktet er det forældrene og/eller den krænkede der anmelder. Selve anmeldelsen: mød op på politistationen, telefonisk henvendelse til politiet på 114 eller anmeld på nettet: [Politi.dk/anmeld](https://politi.dk/anmeld) under fanen [Seksuualforbrydelser].

2. Forsikringsanmeldelse:

Den professionelle bør anbefale, at den krænkede eller dennes forældre undersøger, om de skulle være dækket af deres egen forsikring ift. hjælp.

Uddybende anbefalinger

1. Politianmeldelse:

Drøft om krænkelsen skal politianmeldes og bistå med støtte i processen omkring en eventuel anmeldelse.

- En politianmeldelse kan være med til at give eleven en bekræftelse af, at der er tale om en lovovertrædelse, og at eleven ikke selv bør føle skyld eller skam over hændelsen.
- En politianmeldelse vil skabe mere opmærksomhed omkring hændelsen.
- En politianmeldelse i sig selv kan ikke nødvendigvis hindre, at billeddelingen fortsætter.

Som udgangspunkt er det den krænkede selv eller dennes forældre, der skal anmelde deling af krænkende materiale (§ 264 d). Er der tale om blufærdighedskrænkelser (§ 232) eller videregivelse af børnepornografi (§ 235), kan skolen indgive en anmeldelse. Ved overvejelser om en sådan anmeldelse kan Digital dannelses- og trivselskonsulenten konsulteres.

Vælger forældre at undlade politianmeldelse, trods barnets ønske herom og/eller er der tale om voldsomme og vedvarende krænkelse, som de professionelle vurderer burde anmeldes, skal det overvejes om den professionelle skal sende en underretning med baggrund i vurderingen af fare for den krænkedes trivsel og udvikling. I dette tilfælde vil myndighedsafdelingen vurdere sagen og afklare om der skal ske anmeldelse til politiet fra myndighedsafdelingens side. I en sådan situation kan Digital dannelses- og trivselskonsulenten eller en socialrådgiver i myndighed konsulteres.

Muligheder for anmeldelse:

- Mød op på politistationen
- Telefonisk henvendelse til politiet på 114.
- Anmeld på nettet: [Politi.dk/anmeld](https://politi.dk/anmeld) under fanen [Seksuelforbrydelser].

2. Anmeldelse til forsikringen:

Kontakt forsikringsselskab for mulighed for dækning af udgifter til psykologhjælp. Alternativt kan egen læge kontaktes for henvisning til psykolog. Nogle forsikringer dækker også behov for juridisk bistand i forbindelse med en krænkelse.

Center for seksuelle overgreb på Rigshospitalet (www.rigshospitalet.dk) kan også kontaktes for vejledning omkring muligheder for psykologhjælp.

Behandl krænkelsen

1. Faglig sparring:

Der kan sparreres med Digital dannelses- og trivselskonsulenten ift. helhedsperspektiv på sagen, koordination mellem de involverede professionelle,

2. Hjælp de relevante:

Det bør vurderes om den krænkede, dennes forældre og eventuelt krænkeren har brug for hjælp ud over hvad skolen/uddannelsesstedet kan tilbyde.

3. Håndtering af omgivelserne:

Der bør, i samarbejde med den krænkede og forældrene, være opmærksomhed på og vurdering af hvorvidt klassekammerater, skolen og eller forældre orienteres om krænkelsen. Går krænkede og krænker på samme skole/uddannelsessted giver dette anledning eventuelt anledning til særlige tiltag. Ligeledes bør der være opmærksomhed på hvorledes en eventuel presseinteresse for krænkelsen håndteres.

Uddybende anbefalinger

Den krænkede part:

Hvor medtaget er eleven af hændelsen? Har eleven ændret adfærd? Er der behov for psykologhjælp eller anden eksperthjælp, som kan give eleven nogle redskaber til at lære at acceptere hændelsen og komme videre kan Digital dannelses- og trivselskonsulenten kontaktes for sparring.

- Snak med eleven om det skete og tag dennes følelser og oplevelser alvorligt.
- Bebrejd ikke eleven hans/hendes handlinger f.eks. ved billeddeling.
- Anerkend, at det, der ligger på nettet, aldrig kan slettes helt, men gør opmærksom på, at der er hjælp at hente.
- Forsøg at nedtone en eventuel katastrofestemning og forsøg at bevare roen hos eleven.
- Hjælp så vidt muligt offeret til at kunne forlige sig med situationen.
- Undersøg, om eleven har en ven/veninde, som kan støtte i processen.

Er der tale om en sag med afpresning, er det vigtigt at støtte eleven i, at han/hun ikke skal give efter for afpresningen. Henvi til rådgivning og krisehåndtering på Red Barnets hotline: 35 36 55 55 eller til Sikkerchat: 29 27 01 01. Her sidder professionelle, der kan støtte eleven i en svær situation. Her er det muligt at være anonym, når man henvender sig.

Den krænkende part:

Skolen kan med fordel have en kontaktperson, elever kan gå til, hvis de fortryder at have delt materiale eller på anden måde har bidraget til krænkende hændelser.

Sammen med kontaktpersonen kan eleven snakke om hændelsen og det videre forløb.

Digital dannelses- og trivselskonsulent ift. rådgivning og vejledning af den krænkende part og dennes forældre.

Håndtering af omgivelserne:

Vurder om og i hvilket omfang klassen og andre elever skal orienteres. Dette vil være en vurdering, der er forskellige fra sag til sag. I nogle sager skaber det ro og trivsel for den krænkede; i andre det modsatte. Husk at involvere den krænkede og dennes forældre i beslutningerne. Vurdér hvad der kan gøres for at hændelsen ikke sker i fremtiden. Digital dannelses- og trivselskonsulent kan konsulteres ift. afvejning af muligheder.

Krænker og den krænkede på samme skole:

Hvis krænkelsen er foregået internt på en skole, er det vigtigt at vurdere muligheden for konfliktmægling mellem de forskellige parter i sagen. Tag stilling til, om skolen har sanktionsmuligheder på området, og hvad disse i givet fald indebærer, og om de skal i spil. Har skolen en nul-tolerancepolitik kan der være tale om (midlertidig) bortvisning af elever, som deltager i krænkelse (ledelsesansvar).

Håndtering af pressen:

Drøft i lederteamet evt. i samarbejde med Digital dannelses- og trivselskonsulent, hvordan skolen håndterer eventuelle henvendelser fra pressen. Det er vigtigt at have fokus på at beskytte eleverne. Tag stilling til, hvordan I forholder jer, hvis pressen vil have kommentarer. Hvad skal henholdsvis lærere, ledere, elever og elevrådsrepræsentanter gøre, hvis medierne henvender sig? Hvad skal der siges, og hvem udtaler sig? Sørg for at alle parter kender deres muligheder og beføjelser ift. pressen.

Har I spørgsmål eller er der brug for andet, så kontakt digital dannelses- og trivselskonsulent Dennis Lindholm Nilsen – 30180539 – dennis.lindholm.nielsen@brk.dk